

EDICIJA
DRAMA

strik

www.strik.rs

NASLOV ORIGINALA

Marie Ndiaye

Papa doit manger

UREDNIKA

Ljubica Pupezin

Objavljivanje ove knjige pomogao je program „Kreativna Evropa“ Evropske unije

La publication de cet ouvrage bénéficie du Fonds «Danilo Kiš» de l'Institut français de Serbie

Objavljivanje ove knjige pomogao je Francuski institut u Srbiji posredstvom programa za podršku izdavačima „Danilo Kiš“

© 2003, Les Editions de Minuit

© 2018, ŠTRIK, za srpski jezik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se umnožavati ni u kom obliku bez prethodne dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

MARI
NDIAJ
**TATA
MORA
DA
JEDE**

PREVELA S FRANCUSKOG
Jelena Stakić

Beograd, 2018.

LICA

MINA

AMI

TATA

MAMA

ZELNER

ANA

BABA

DEDA

TETKA ŽOZE

TETKA KLEMANS

I

TATA

To sam ja, ptiče moje. To sam ja. Tata se vratio.

MINA

Maknite stopalo, ne zaglavljajte vrata, molim vas. Tri dana mi neće dati da siđem da se igram.

TATA

Pa to sam ja, dete. Tata, vratio sam se.

MINA

Ali sad idite, idite. Pst. Kaznić me.

TATA

Tata se vratio, Tata će ući, dete... lukava mala, kako je brzo porasla. Koja si

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

—

ti od moje dve ćerke? Ne boj se, nevaljalice mala. To sam ja. Ući ću.

MINA

Mama hoće red i finoću, Mama hoće da nas savršenstvo čuva i spase. Budite tako zlatni. Treba da odete sasvim tiho, molim vas.

TATA

Koja si ti od moje dve ćerke? Starija? Teško je reći. Dakle?

MINA

Ja sam Mina.

TATA

Mina, Tata se vratio. To sam ja, Tata. Ali, ko je Mina?

MINA

Moja sestra Ami ima deset godina. Mama ima mnogo dara za frizerku, i da li je onda pravo što je samo jedna od pomoćnica koje peru kosu? Nije, ona nas uči kako je to u osnovi loše i nepravedno.

TATA

Tata se vratio, ali Tata nije znao, Mina, da se deca menjaju tako brzo. Tata je mislio da će deca, pre nego što popri-

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

me izgled potpunih neznanaca, sačekati njegov povratak. Sigurno si srećna! Jer, to sam ja, konačno sam se vratio, mala moja. Ajde, pusti me da uđem. Skini taj lanac. Ući ću, da znaš. Da, ući ću, zato što sam ti otac.

MINA

Ne smete! Molim vas. Mama nas uči da halabuka nikad ne sme preći preko našeg praga, a ova zgrada prepuna je meteža koji samo čeka da se uvuče.

TATA

Ne plači. Dobro, de. E, dete moje, kakva neprilika!

MINA

Za nered i gužvu nema mesta u Maminom stanu.

TATA

Ali Tata se vratio i to je pravo čudo. Bićeš srećna, dete, jer ja sam tvoj otac, ja sam bogat i želim da me Mama primi natrag. Gledaj. Tatina koža crna je koliko to ljudska koža može da bude. Crna boja moje kože je najcrnija, crnije od nje nema, blistavo crna, te spram nje moje tamne oči deluju izbledele. Zato, dete, odsad znaj da mi ova neprikosnoveno crna, carska put daje pred-

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

nost nad tamnim kožama bez sjaja kao što je tvoja. Uzmi to sad na znanje, a razumećeš kasnije.

MINA

Sve je nepravedno.

TATA

Neosporna nadmoć mog izgleda. Sad mi, ptiče, otvori. Pusti Tatu da uđe, pusti ga da se mirno vrati.

MINA

Mir, zaista, mir volimo.

TATA

Vraćam se ponosan, srećan, imućan, tako ponosan, tako srećan i tako bogat. Tu sam, spreman da ponovo budem s mamom. Šta misliš, ćerko, hoće li me primiti natrag?

MINA

Mama radi u salonu *Zlatna kovrdža*, ali obavlja posao koji je znatno ispod njenih sposobnosti.

TATA

Deset godina je Mama verovala da sam mrtav, a ja sam, daleko od vas, napredovao, sticao, uzdizao se, da bih se danas vratio u punom sjaju svog uspeha i svog izgleda. Reci mi, dete: da li se

Mama zabavljala, da li se provodila malo?

MINA

Mama je mnogo veselija od nas. Zato nam često kaže: e, vama je baš teško da se nasmejete, draga moja mrtva puvala. O da, Mama je vesela. Da, da, zabavlja se. Zabavna je.

TATA

A ja sam tu, konačno, posle onolikih pogibelji, zar je Mama trebalo da sedi i čeka me u samoći i teškoćama? Nije, priznajem skrušeno. Kako god da je živela, imala je pravo na to, što ja prihvatam i odobravam. Prošlo je deset godina – ali jesi li sasvim sigurna da je toliko vremena proteklo otkako sam otišao? Nešto se ne sećam tolikih godina... Mama se sigurno snalazila kako je znala i umela. A sad je red na mene, Tatu. Pobogu, dete, kako drhtiš! Hoćeš žele bombone? Tata, Tata ti je ovde. Hoću mir, hoću primerenu radost...

MINA

Mi slušamo Mamu, iako ona u svemu nalazi više zadovoljstva nego mi. Mi... mi je volimo više nego same sebe... iako ne umemo da se zabavljamo onako,

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

—

po sopstvenoj volji, kao ona. Zato, bez nereda, bez nepritika... Mama, eto, nije uspela da izuči za frizerku zbog toga što je moj otac otišao pre deset godina. Zar to nije strašno žalosno, velika šteta?

TATA

Hoću da se Mama uveri u moju skrušenost, iako sam ja bogat, važan čovek. Zašto tako drhtiš, zašto ti zubi cvokću kao da sam te drmusao, a ja te, ćerko moja, nisam još ni dotakao, a kamoli poljubio...

MINA

Pere kosu, priprema glavu koju neće ona frizirati iako je darovitija od mnogih, i nikad neće imati sopstveni salon. Sirota Mama, najveselija od svih nas! I Zelneru je sasvim jasno kolika je to šteta, kolika je to tuga.

TATA

Zelneru? Pa da.

MINA

A krivac: moj otac koji je zbrisao ne zna se zašto, ne zna se kuda. Bilo je to u proleće, seća se Mama, a proleća nisu ono najgore u Kurbevoa, Mama nam je rekla kako postoji i nešto gore

nego provoditi proleća u Kurbevoa.
Eto, to je neshvatljivo.

TATA

A taj Zelner, dete? Mamin verenik?

MINA

Ona nam kaže da je on pravo blago, kaže da je pametan i privržen, kaže da je profesor književnosti. Mama mora svakodnevno da se upinje da zasluži njegovo zanimanje, a možda čak i neku vrstu ljubavi (ona ne zna) koju on oseća prema njoj, taj profesor književnosti u gimnaziji u Kurbevoa. Zato što je njen muž pobjegao pre deset godina. Šta se tu može? Nema tu šta da se kaže, osim da je to ponižavajuće i da valja raditi na tome da se nikad, ni na sekund, takva sramota ne dogodi i po drugi put, valja raditi na tome da se bude jedinstven. Ona nam kaže da je to prilično zamorno. Ponekad se samo sruči na sofu i da, ponekad je sva skrhana što mora da se pokazuje dostojnom da neko ostane s njom. Ali vesela je. Kako je ponekad zabavna, duhovita. To je velik napor. Zato je ne treba još više remetiti.

TATA

Dosta, dosta. Nemaš ti, dete, šta meni da naređuješ. Nikad. Tata se vratio, to

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

—

sam ja. A Tata ti zapoveda da otvoriš i prestaneš da cmizdriš.

MINA

Da li ste vi bogati? Nama treba para. Nemamo para, fale nam, a to još i nije najgore, kaže nam ona, to i nije najgore. Ali ipak je to... teško. Zato, ako imate para, možda vas mogu pustiti da sasvim malčice uđete, ja mogu...

TATA

Moje dete! Moja malena! Oprosti, zabrljao sam, koja ti ono beše?

MINA

Meni je ime Mina, a zovu me Nana.

TATA

Ja ću vam dati mnogo, ja ću nabaviti sve što nemate, ako me Mama primi natrag. Reci mi još nešto – reci mi da li je u ovih deset godina u Maminom životu bilo ne drugih profesora jezika, vrlo važno – i da ih je bilo petnaest, dvadeset, vidiš, čak se i s tim mirim – reci mi samo, ćerko, da li je u Maminom životu postojao neki drugi čovek čija je koža bila potpuno crna? Čije su tamne oči, spram kože, izgledale skoro svetle?

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE

Pogledaj me. Odgovori mi, preklinjem te. Ovo ovde je Tata.

MINA

U redu. Uđi. Izuzev profesora Zelnera, Mama dovodi samo muškarce koji hoće da se ošišaju, a ona ume da ih odlučno otpremi čim je šišanje gotovo. Kupila je odličnu mašinicu, ali ulaganje se još nije isplatilo zato što neki zaborave da plate, a Mama... ona se ne usuđuje. Pa, uđi. Ja kože ne gledam, čak ih i ne vidim. Sve te kože!

TATA

Eto. Ti si, dakle, moja ćerka Mina.

MINA

Kako to da ne mogu da sprečim suze? Uf, to je stvarno neprijatno. Dragi moj Tata, ti...

TATA

Ako nešto mrzim na ovome svetu, to je cmizdrenje. A šta ne volim: potrese, scene, bučno lupanje srca. Ja, dete, ne trpim da obrazi, lepi glatki obrazi, budu mokri i lepljivi. Počni da me upoznaješ. Ti me ne poznaješ, u redu. Počni da me upoznaješ, posmatraj i budi poslušna. Vidim te kroz odškrinuta vrata kako plačeš i to mi se ne sviđa, ali

MARI
NDIAJ
TATA
MORA
DA
JEDE
